

ענין המלאכים והבשורה

"וְהָיָה שְׁלֹשָׁה אַנְשִׁים נֹצְבִים עִלָּיו". אלה שלשה מלאכים השלוחים שמתלבשים באויר, ויורדים לזה העולם בדמות אנשים, שלשה היו כדמיון שלמעלה. לפי שקשת אינו נראה אלא בשלשה גונים, לבן, גון אדום, גון ירוק, וכך הוא בודאי^[ט] ואלו השלשה אנשים הם שלשה גונים, גון לבן, גון אדום, גון ירוק, גון לבן זה מיכאל, לפי שהוא צד הימין, גון אדום זה גבריאל, צד השמאל, גון ירוק זה רפאל, ואלה הם ג' גונים של הקשת, שהרי הקשת אינו נראה אלא עמהם, ולפיכך "וַיֵּרָא אֵלָיו" גלוי שכינה בשלשה גונים האלה, וכולם נצרכו, אחד לרפא מן המילה, וזה רפאל שר הרפואות, ואחד לבשר לשרה על הבן, וזה הוא מיכאל, לפי שהוא נתמנה על הימין, וכל טובות וברכות בידו נמסרו מצד בחינת הימין, ואחד להפוך לסדום, וזה הוא גבריאל שהוא לשמאל, והוא ממונה על כל הדינים שבעולם מצד הדין של בחינת שמאל, ולפי שאלה המלאכים הם חבורה שלה ותומכים שלה בכל, לפיכך כתוב השם אדני^[כ] שהרי שם זה נתגלה לו כלול בסודות עליונים, ונתגלה לו בהתגלות מה שלא היה מקודם לזה שלא היה נימול, ועד שנימול לא רצה הקדוש ברוך הוא להוציא ממנו זרע קודש, כיון שנימול מיד יצא ממנו זרע קודש, ולפיכך נגלה עליו השכינה באותן מדרגות הקדושות, והם נתגשמו בציור של אויר לשלשה אנשים^[כא] והיו אוכלים, אכלו בודאי, שאש שלהם אכל וכלה הכל, ונעשה נחת רוח לאברהם, הם אש בודאי, ואש ההוא נתכסה בציור של אויר, ולא היה נראה, והמאכל ההוא היה האש מלהט ושרף אותו, ואברהם קבל נחת רוח מזה, כיון שנסתלקה השכינה מה כתוב, "וַיַּעַל אֱלֹהִים מֵעַל אַבְרָהָם", מיד נסתלק עמה מיכאל, שכתוב "וַיָּבֹאוּ שְׁנֵי הַמַּלְאָכִים סְדֵמָה וְגו'", שלשה כתוב בתחלה ועתה שני. אלא מיכאל שהוא ימין נסתלק עם השכינה, ונשארו רפאל וגבריאל, ועליהם כתוב, "שְׁנֵי הַמַּלְאָכִים סְדֵמָה בְּעֶרְב", בשעה שהדין תולה על העולם, אחר כך נסתלק אחד ונשארו גבריאל בלבדו, ובזכותו של אברהם ניצל לוט, והוא גם כן זכה בהם, ועל כן באו אליו, עד כאן.

זוהר תורה * דף היומי * פרשת וירא - יום ב' ז

- ט. ג' גוונים הלאה מרמזים על הג' מדות חסד דין ורחמים שהן הנהגת עולם הזה.
 כ. שהוא קודש על פי המסורה והוא השם של כא. פירוש, בלבוש של אויר.

זוהר דף קב ע"א

אברהם היה מטהר את האנשים ושרה את הנשים

"יִקַּח נָא מְעַט מִיָּמִים וְרַחֲצוּ רַגְלֵיכֶם וְהִשְׁעֲנוּ תַּחַת הָעֵץ". אמר רבי אלעזר, בא וראה כל מה שאכל אברהם בטהרה היה אוכל, ולפיכך הקריב לפניהם ואכלו, שומר אברהם בביתו טהרה וטומאה, ואיש טמא לא היה יכול אפילו ליקרב לביתו, ואז ידע אברהם שזה טמא הוא, ועשה לו טבילה, או עשה לו לשמור שבעת ימים כראוי לו בביתו, ואברהם ושרה היו מתקנים טבילה לכולם, הוא לאנשים והיא לנשים, מה הטעם שעסק אברהם לטהר לאנשים, לפי שהוא טהור ונקרא טהור. שכתוב (איוב י"ד) "מִי יִתֵּן טָהוֹר מִטָּמֵא לֹא אֶחָד".

"טהור" זה אברהם שיצא מתרח, רבי שמעון אמר בשביל לתקן אותה המדרגה של אברהם, ומה היא, מים^[כ], לפיכך התקין לטהר בני העולם במים, ובשעה שהזמין למלאכים, בראשית דבריו מה כתוב, "יִקַּח נָא מְעַט מִיָּמִים", בשביל להתחזק במדרגה ההיא שהמים שורין בה^[כ] ולפיכך היה מטהר לכל האנשים מהכל, היה מטהרם מצד של עבודה זרה, והיה מטהרם מצד הטומאה, וכמו שהוא היה מטהר לאנשים, כן גם שרה מטהרת לנשים, ונמצאים כולם שבאו אצלם טהורים מהכל.

ניסים שנעשו לאברהם בענין טהרת האנשים

בא וראה, עץ נטע אברהם בכל מקום שהיה מדורו שם, ולא היה נתגדל העץ בכל מקום כראוי, מלבד בזמן שהיה מדורו בארץ כנען, ובעץ ההוא היה מכיר מי שנדבק בו בהקדוש ברוך הוא, ומי שנדבק בעבודה זרה, מי שנדבק בהקדוש ברוך הוא, היה העץ פושט ענפיו וכסה על ראשו, ועשה עליו צל נאה, ומי שנדבק בצד של עבודה זרה, עץ ההוא היה נסתלק ממנו, וענפיו היו עולים למעלה, אז היה אברהם מכירו והוכיח אותו, ולא סר משם עד שנדבק באמונתו של הקדוש ברוך הוא, וכן גם מי שהיה טהור, היה העץ מקבלו, ומי שהיה טמא לא קבלו העץ, אז הכירם אברהם והיה מטהרם במים, ומעין מים היה תחת עץ ההוא, ומי שהיה צריך טבילה, מיד עלו המים אליו, והעץ נסתלקו ענפיו, אז הכיר בו אברהם שהוא טמא, וצריך טבילה מיד, ואם לא^[כ] חרבו המים, אז הכיר שנצרך להיות טמא ולהשמר שבעת ימים.

אברהם בדק את המלאכים

בא וראה שאפילו בשעה שהזמין את המלאכים, אמר להם, "וְהִשְׁעֲנוּ תַּחַת הָעֵץ", בשביל לראות ולבדוק אותם, ובעץ ההוא היה בודק לכל בני העולם, והסוד הוא שבשביל הקדוש ברוך הוא אמר כך, שהוא עץ החיים של הכל, ולפיכך אמר "וְהִשְׁעֲנוּ תַּחַת הָעֵץ", ולא תחת עבודה זרה.

זוהר

כב. מים רמז למדת החסד מדרגת אברהם. רק חסדים.
 כד. פירוש, שאם היה טמא טומאה חמורה ולא היה
 כג. פירוש, להתחזק במדת החסד ששורין בה ראוי לטבילה מיד.

ובא וראה כאשר חטא אדם, בעץ הדעת טוב ורע חטא, שכתוב "וּמַעַץ הַדַּעַת וּגוּ". וגרם מיתה לעולם, מה כתוב, "וְעֵתָהּ פֶּן יִשְׁלַח יְדוֹ וְלָקַח גַּם מַעַץ הַחַיִּים וּגוּ", כאשר בא אברהם, בעץ אחר היה מתקן את העולם, שהוא עץ החיים, והודיע האמונה לכל בני העולם.

בראשית דף קא ע"ב

ענין אכילת המלאכים והבשורה

"וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו אֵיךְ שָׂרָה אֲשֶׁתְּךָ וּגוּ". וכי לא ידעו מלאכים העליונים ששרה הנה באהל, ולמה כתוב "אֵיךְ", אלא שאין יודעים בזה העולם, רק מה שנמסר להם לדעת, "אֵיךְ שָׂרָה אֲשֶׁתְּךָ", שלא רצו לאמר לפניה, וכיון שאמר "הֲיִנָּה בְּאֵהָלִי", מיד "וַיֹּאמֶר שׁוּב אָשׁוּב אֵלַיְךָ כְּעַת חֲזִיהָ וְהִנֵּה בֵּן לְשָׂרָה אֲשֶׁתְּךָ וּגוּ".

בא וראה דרך ארץ, כי טרם שהזמין אברהם לפניהם לאכול, לא אמרו לו כלום, כדי שלא יהיה נראה שבעבור אותה הבשורה הזמינם לאכול, לאחר שכתוב "וַיֹּאכְלוּ", אז אמרו לו בשורה ההיא.

"וַיֹּאכְלוּ", התעלה על דעתך שמלאכים עליונים אוכלים, אלא בשביל כבודו של אברהם נראה כך, אמר רבי אלעזר "וַיֹּאכְלוּ" בודאי, לפי שהם אש האוכל אש, ולא היה ניכר, וכל מה שנתן להם אברהם היו אוכלים, לפי שמצדו של אברהם אוכלים למעלה^[כתי].

זוהר דף קב ע"ב

השכינה אמרה שוב אשוב

"וַיֹּאמֶר שׁוּב אָשׁוּב אֵלַיְךָ כְּעַת חֲזִיהָ וּגוּ". אמר רבי יצחק, שׁוּב אָשׁוּב, שׁוּב יָשׁוּב צָרִיךְ לוֹמַר, שהרי מפתח הזה לפקוד עקרות בידו של הקדוש ברוך הוא, הוא, ולא ביד שליח אחר, כמו שלמדנו שלשה מפתחות הם שלא נמסרו ביד שליח, של יולדת, של תחיית המתים ושל גשמים, והואיל שלא נמסרו ביד שליח, למה כתוב שׁוּב אָשׁוּב, אלא ודאי הקדוש ברוך הוא שהיה עומד עליהם אמר הדבר, לפיכך כתוב "וַיֹּאמֶר שׁוּב אָשׁוּב אֵלַיְךָ".

ובא וראה, בכל מקום שכתוב ויאמר סתם או ויקרא סתם, הוא מלאך הברית ולא אחר^[כתי], ויאמר, שכתוב (שמות ט"ו) "וַיֹּאמֶר אִם שָׁמוּעַ תִּשְׁמַע לְקוֹל ה' אֶלְהֵיְךָ וּגוּ", ויאמר, ולא אמר מי הוא, ויקרא, שכתוב "וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה", ולא אמר מי הוא, אמר, שכתוב (שמות כ"ד) "וְאֶל מֹשֶׁה אָמַר עֲלֶה אֵלַי ה'", ולא אמר מי הוא, אף כאן שכתוב "וַיֹּאמֶר שׁוּב אָשׁוּב", ויאמר סתם, ולא אמר מי היה, אלא בכל אלה מלאך הברית היה, והכל בהקדוש ברוך הוא נאמר, ולפיכך כתוב, "וַיֹּאמֶר שׁוּב אָשׁוּב אֵלַיְךָ וּגוּ".

יצחק עתיד להולד

"וְהִנֵּה בֵּן לְשָׂרָה אֲשֶׁתְּךָ". מה הטעם שלא כתוב והנה בן לך, אלא בשביל שלא יחשוב שזה מן הגר יהיה כבתחילה, רבי שמעון אמר והנה בן, זה הוא בן בודאי ולא ישמעאל,

זוהר זיו הזוהר

כה. פירוש, מצד מדת החסד כי אין להם עבודה נהמא דכסופא. של בחירה נגד יצר הרע, ולכן מזונם נקרא כו. היינו השכינה הקדושה.

זה הוא בן שכבד לאביו כראוי, אימתי כבד אותו, בשעה שעקדו על גבי המזבח, ורצה להקריב אותו לקרבן, ויצחק בן שלשים ושבע שנים היה, ואברהם היה זקן, שאילו היה בועט בו ברגל אחת, לא היה יכול לעמוד לפניו, והוא כבד את אביו, ועקדו ככבש אחד, בשביל לעשות רצון אביו.

יצחק בן לשרה

וְהָיָה בֶן לְשָׂרָה אֲשֶׁתְּךָ. בן לשרה שבשבילו מתה שבשבילו נצטערה נפשה עד שיצאה ממנה.

וְהָיָה בֶן לְשָׂרָה. להתעלות עבורו בשעה שהקדוש ברוך הוא יושב בדין על העולם, שאז **וְהָיָה פֶקֶד אֶת שָׂרָה וּגו'.** שהרי נזכרת שרה בשביל זכותו של יצחק^[ט], ועל כן הוא בן לשרה.

זוהר דף קג ע"א

מה שמעה שרה

וְיִשְׂרָאֵל שָׁמְעַת פֶּתַח הָאֵהָל וְהוּא אֶחָרָיו. מה **וְהוּא אֶחָרָיו**, והיא אחריו צריך לומר, אלא סוד הוא, **וְיִשְׂרָאֵל שָׁמְעַת** מה שהיה אומר **פֶּתַח הָאֵהָל**, זו מדרגה התחתונה פתח האמונה^[כ], **וְהוּא אֶחָרָיו**, שהודה לו מדרגה העליונה, ומן היום שהיתה שרה בעולם לא שמעה דבר הקדוש ברוך הוא, מלבד בשעה ההיא.

דבר אחר, **וְיִשְׂרָאֵל שָׁמְעַת**. שהיתה יושבת שרה פתח האהל בשביל לשמוע הדברים, והיא שמעה דבר הזה שנתבשר בו אברהם, **וְהוּא אֶחָרָיו**, זה אברהם שהיה יושב אחורי השכינה.

(דף קג ע"ב)

רבי שמעון אמר **וְיִשְׂרָאֵל שָׁמְעַת פֶּתַח הָאֵהָל**, זה הוא הפתח של **צדק**, כמו שכתוב **פֶּתַחוּ לִי שַׁעַר צְדָקָה**, זה פתח הראשון ליכנס בו^[כט], ובפתח הזה נראים כל שאר פתחים העליונים, מי שזוכה להשיג פתח הזה, זוכה להבין בו ובכל שאר הפתחים, לפי שכולם חונים עליו^[ל], לפיכך כשנתבשר אברהם, מדרגה זו היתה אומרת, כמו שנתבאר שכתוב **וַיֹּאמֶר שׁוּב אָשׁוּב אֵלַיְךָ כְּעַתְּ חַיָּה**. **ויאמר**, ולא כתוב מי היה, וזה הוא **פֶּתַח הָאֵהָל**, ועל כן שרה שומעת מדרגה זו שהיתה מדברת עמו, מה שלא שמעה מקודם לזה, שכתוב **וְיִשְׂרָאֵל שָׁמְעַת פֶּתַח הָאֵהָל**, שהיה מבשר ואומר, **שׁוּב אָשׁוּב אֵלַיְךָ כְּעַתְּ חַיָּה**, **וְהָיָה בֶן לְשָׂרָה אֲשֶׁתְּךָ**.

זיו הזוהר

כז. שקורין ישראל בראש השנה הפרשה וְהָיָה פֶקֶד אֶת שָׂרָה כדי להזכיר זכות עקדת יצחק.

כח. פירוש, שרה שמעה דברי השכינה הנקראת פתח האהל בשורת הבן על ידי המלאך מיכאל שהיה אז מרכבה להשכינה.

ל. פירוש, שבספירת מלכות נראין כל שאר ספירות עליונות החונים עליה להזדווג עמה ולהשפיע בה שפע.